

Bomen kiezen voor de stad vraagt goede sortimentskennis

Download presentatie.

Marko Mouwen
Advies

E: m.mouwen@ebben.nl

Stap in onze groene wereld!

Hoe kunnen we het bomenbestand in de stad toekomstbestendig maken?

- Diversificatie! Breed sortiment aanplanten.
- Soorten toepassen uit andere werelddelen.
- Inkruisen soorten uit andere werelddelen.

Wat zijn de stedelijke condities?

- Gevels met veel glas, reflecterende verhardingen → Sterkere straling zon
- Klimaatsverandering → Langere droge periodes, pieken in neerslag, zomerse stormen
- Meer en meer, dichtheid bebouwing → Beperkte wortelruimte, hitte-eilanden
- Luchtvervuiling, roet en stikstof
- Wisselende grondwaterstanden en verzilting

Natuurlijk habitat

Stedelijk habitat

Werking schaduw

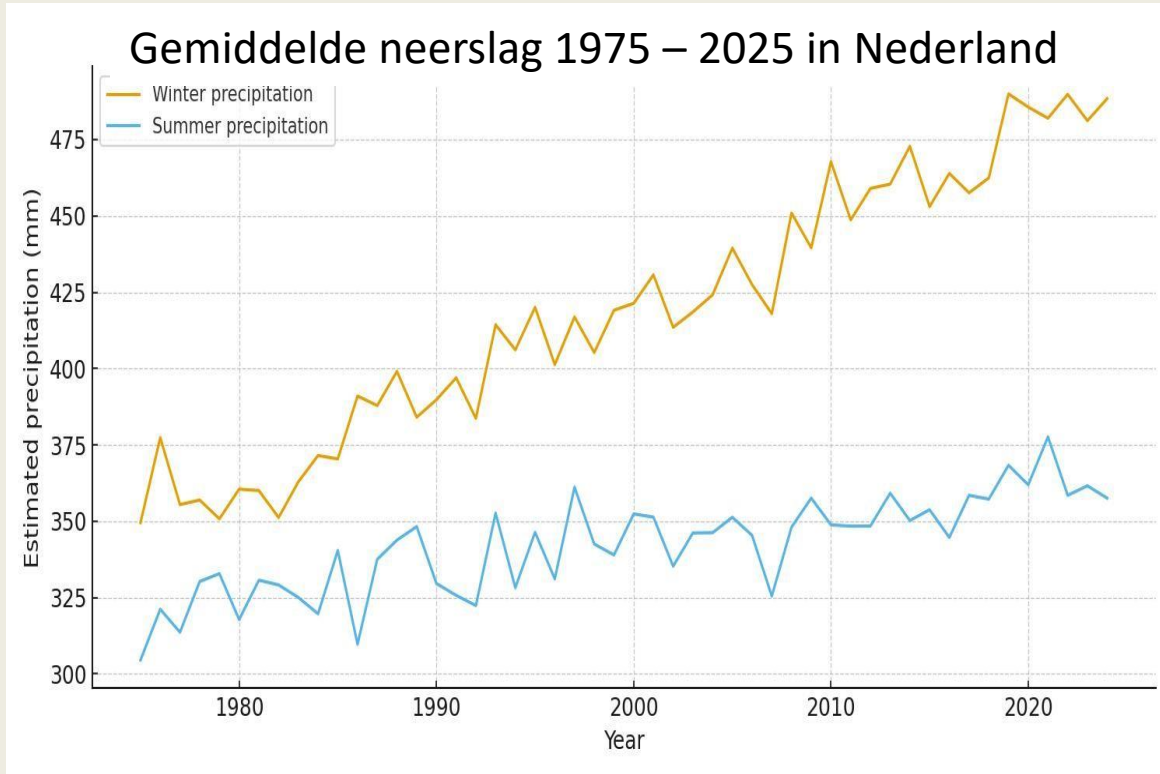
Schaduw: onnatuurlijk door gebouw

Schaduw met natuurlijke gradiënt

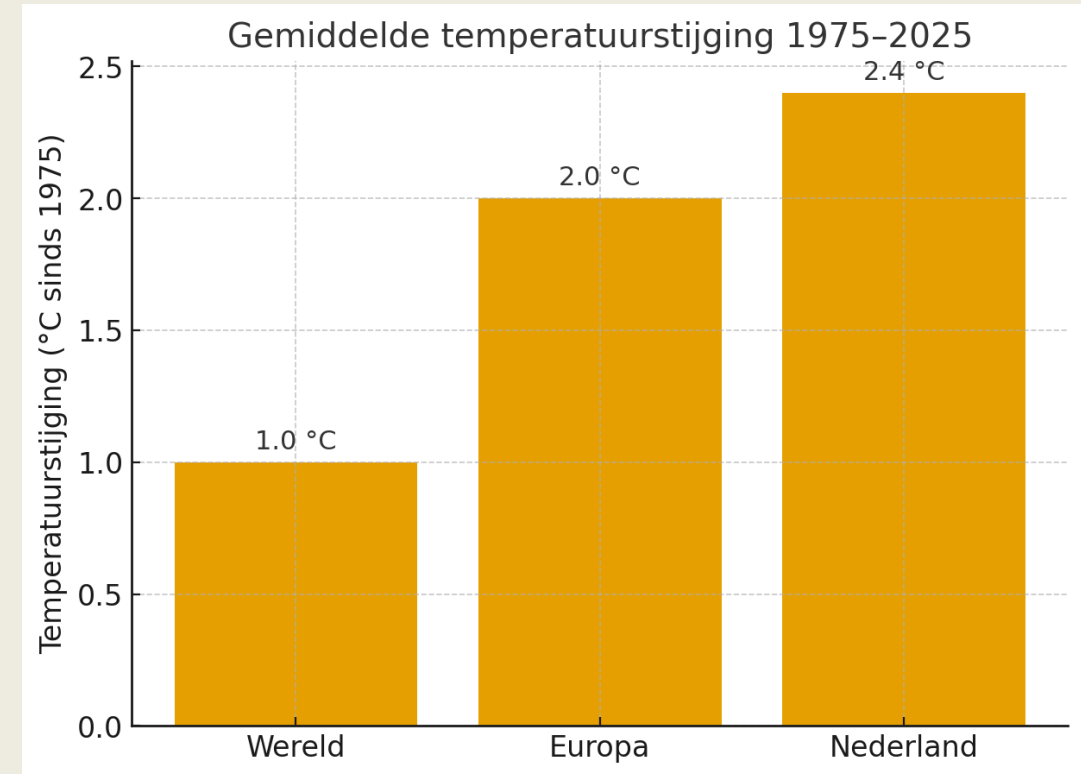

Klimaatverandering vraagt om klimaatbomen

→ Extreme neerslag (zoals dagen met > 50 mm) is sterk toegenomen, wat wijst op zwaardere buien in zowel winter als zomer.

Bron: <https://klimaatadaptatienederland.nl/kennisdossiers/wateroverlast/verandert-neerslag>

→ Europa en Nederland warmen ongeveer twee keer zo snel op als het wereldgemiddelde.

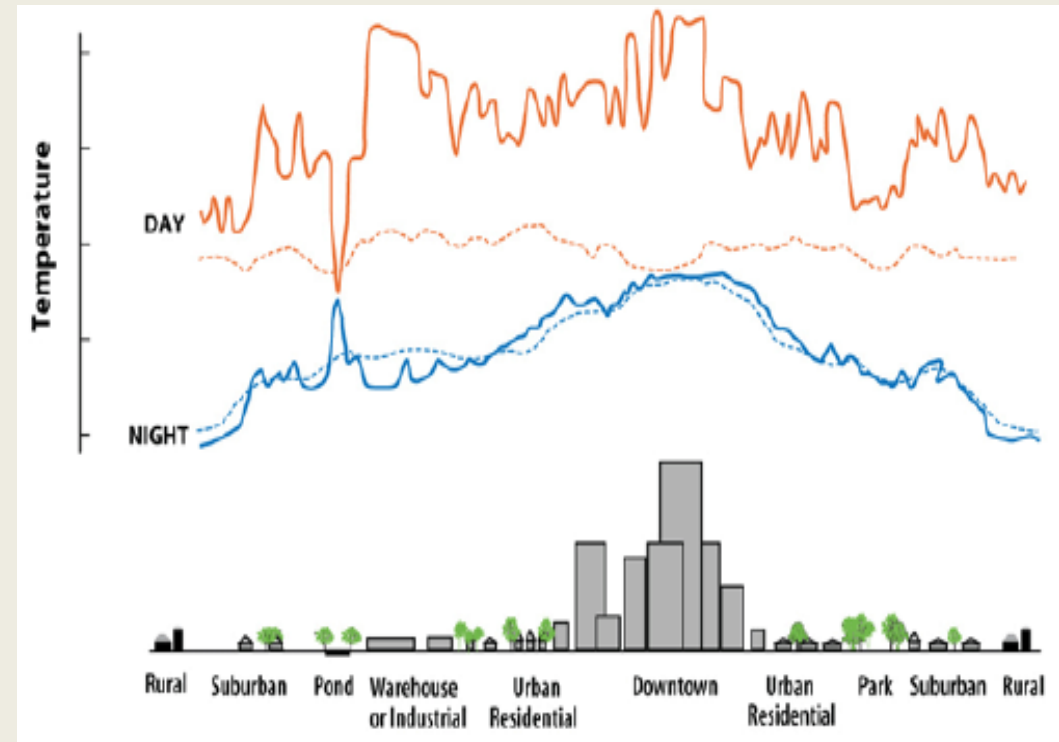
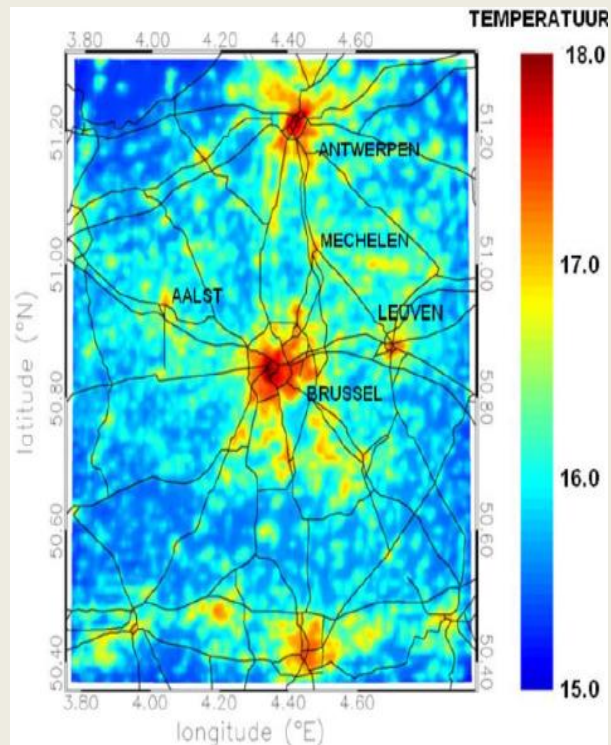
Bron: <https://www.ipcc.ch/report/special-report-on-climate-change-and-cities/>

Stadsklimaat is extreem klimaat

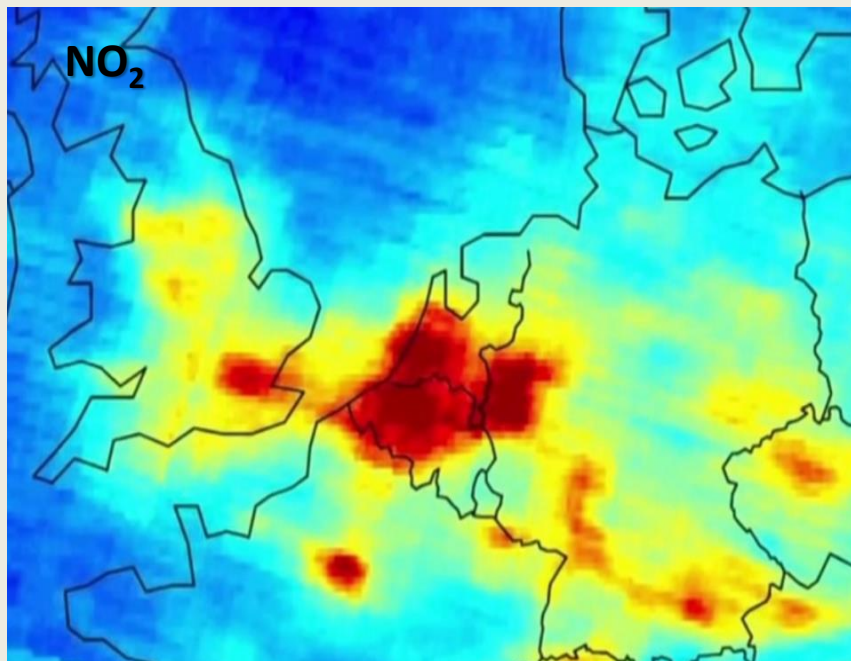
Densiteit bebouwing: hoge gebouwen dicht op elkaar

Hitte-eiland effect: Stadsklimaat is extreem klimaat, hitte blijft lang aanwezig

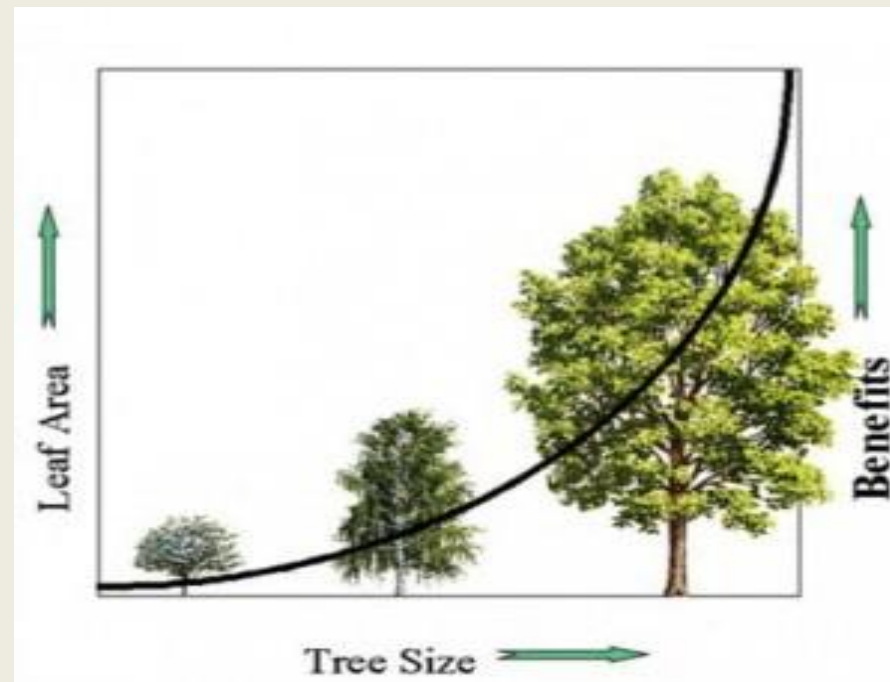

Luchtvervuiling

Concentratie stikstofdioxide

Afvangen fijnstof

Hoe groter de boom, hoe meer bladoppervlak hij heeft, hoe meer fijnstof hij kan opvangen.

Naalddhout zeer gunstig voor het opvangen van fijn stof.

Stadsklimaat is een uitheems klimaat

Onnatuurlijke groeiomstandigheden

- Afwezigheid van natuurlijke vijanden
- Minimaal tot geen bodemleven
- Geen biologisch evenwicht
- Verlichting gedurende de nacht

Boom in stress = meer overlast

Gevolgen: bladluis → druipende linde

Mate van verstening

Inheems / uitheems

- Stedelijke plantplaats heeft uitheemse condities
- Inheems: aansluiten biodiversiteit en ecologie
- Uitheems: klimaatbestendig en tolerant
- Inheems kan invasief zijn

Amsterdam, Holocaust monument, *Gymnocladus dioica*

Exoot / invasief

- Sterke groei in stedelijk gebied
- Sterk adaptatievermogen
- Zuid-Europese soorten, moeite met korte daglengte
- Uitheems kan invasief worden

Turkije, mediterrane maquis vegetatie, *Pyrus elaeagnifolia*

Is er nog ruimte voor de beuk?

- Boomvorm bevederd, bladhoudende soort
- Zonnebrand bast
- Overdaad aan stikstof

Fagus sylvatica

Duitsland, Monschau - Höfen

Adaptatievermogen van boomsoorten

Inheems / uitheems en invasiviteit

Paulownia tomentosa

1992

twijfelachtig
winterhard

2000

winterhard

2020

Invasieve
soortenlijst
NVWA

Kruisen van soorten

Resista-iepen

Ulmus parvifolia x *U. americana*

Ulmus 'Rebella'

Inkruisen van soorten

Resista-iepen

Ulmus japonica x *U. pumila*

Ulmus 'New Horizon'

Sortimentskeuze in de praktijk

Standplaats: Zon, hitte, intensief gebruik, luchtvervuiling, wortelvolumen

Maastricht, stationstraat

Ontwerp: Gemeente Maastricht Beplanting oa: *Gymnocladus dioica* Fam: Legumonaceae

Standplaats: Zon, hitte, intensief gebruik, luchtvervuiling, wortelvolum

Maastricht, stationstraat

Architect: Gemeente Maastricht Beplanting oa: *Gymnocladus dioica*

Standplaats: Beperkt wortelvolumen,
warmte gevels, slagschaduw gebouwen.

Wijnegem, Stokerijstraat

Beplanting oa: *Carpinus betulus*, *Corylus avellana*, *Pterocarya fraxinifolia*

Standplaats: Beperkt wortelvolumen,
warmte gevels, slagschaduw gebouwen.

Wijnegem, Stokerijstraat

Beplanting oa: *Carpinus betulus*, *Corylus avellana*, *Pterocarya fraxinifolia*

Standplaats: Beperkt wortelvolumen,
warmte gevels, slagschaduw gebouwen.

Wijnegem, Stokerijstraat

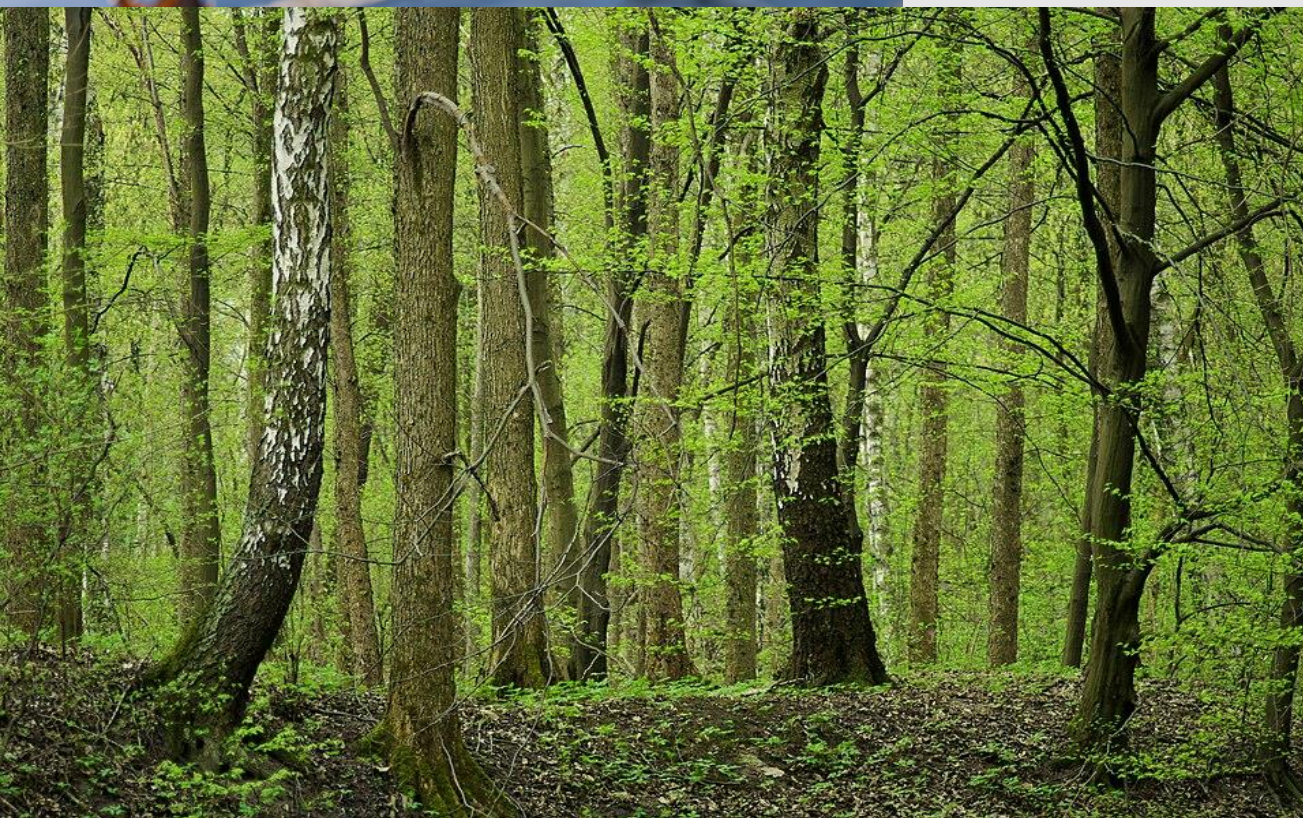

Beplanting oa: *Carpinus betulus*, *Corylus avellana*, *Ulmus minor*

Carpinus betulus en
Pterocarya fraxinifolia

Standplaats: daktuin beperkt wortelvolumen,
windwarmte gevels, slagschaduw gebouwen.

Rotterdam, Depot Boijmans

Beplanting oa: *Betula pubescens* en *Pinus nigra*.

Bepanting oa: *Betula pubescens* en *Pinus nigra*.

Beplanting oa: *Betula pubescens* en *Pinus nigra*.

Rotterdam, Depot Boijmans

Beplanting oa: *Betula pubescens* en *Pinus nigra*.

Rotterdam, Depot Boijmans

Beplanting oa: *Betula pubescens* en *Pinus nigra*.

Standplaats: vervuilde lucht, vandalisme,
verstening.

Den Bosch, De Parade

Beplanting: *Ulmus* 'Rebona'

Beplanting: *Ulmus* 'Rebona'

Standplaats: talud wortelvolumen, droogte,
periodiek wateropslag

Cuijk, WADI

Geschikte WADI soorten: *Alnus glutinosa*, *Fraxinus excelsior*, *Nyssa sylvatica*, *Metasequoia* en *Taxodium*

Gennep, WADI

Geschikte WADI soorten: Alnus glutinosa, Liquidambar styraciflua, Nyssa sylvatica, Metasequoia en Taxodium

Gennep, WADI

Geschiedte WADI soorten:, *Alnus glutinosa*, *Liquidambar styraciflua*, *Nyssa sylvatica*, *Metasequoia* en *Taxodium*

Klimaatbomen kiezen

Hitte- en droogtebestendige soorten

- Droogte komt ook voor bij lage temperaturen
- Hitte kan voorkomen met hoge luchtvochtigheid

Toekomstbomen voor de stad

Zuid-Europese soorten

- *Acer monspessulanum*
- *Acer opalus*
- *Platanus orientalis* 'Minaret'
- *Quercus ilex en pubescens*

Italië, Lucca – Torre Guinigi

Zuid-Europese soorten

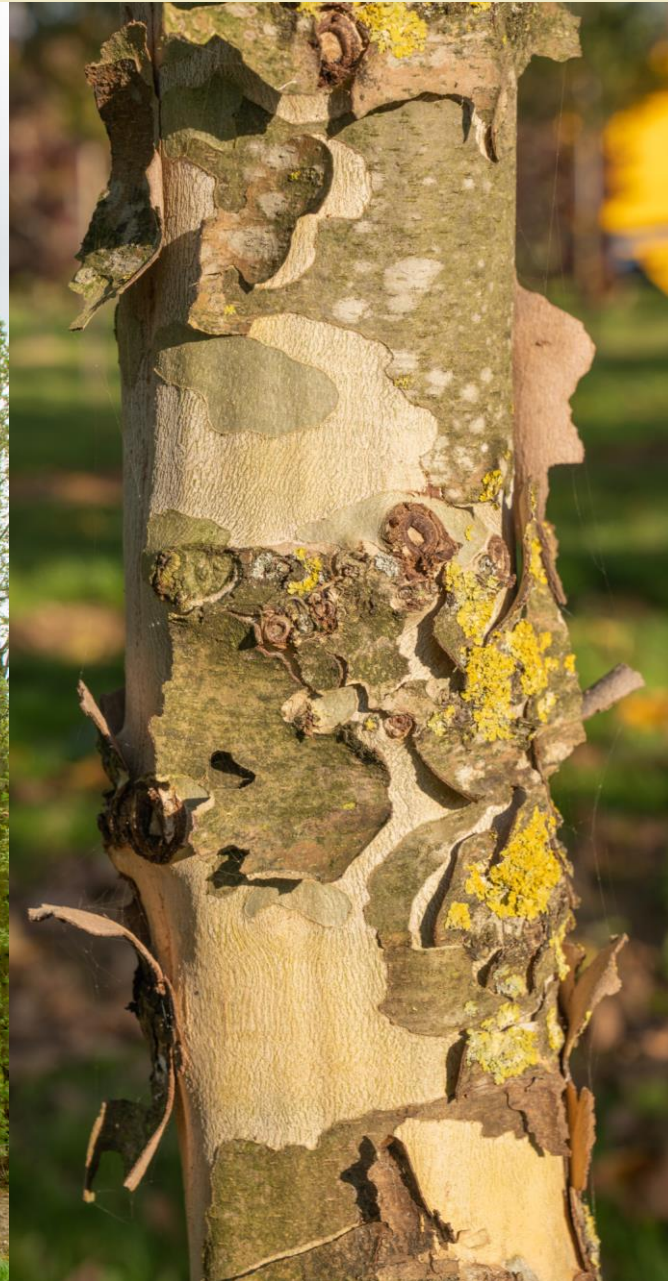

Acer monspessulanum en
A. opalus

Zuid-Europese soorten

Platanus orientalis
'Minaret'

Zuid-Europese soorten

België, Aalst – Grote Markt

Quercus ilex en *Q. pubescens*

Toekomstbomen voor de stad

Noord-Amerikaanse soorten

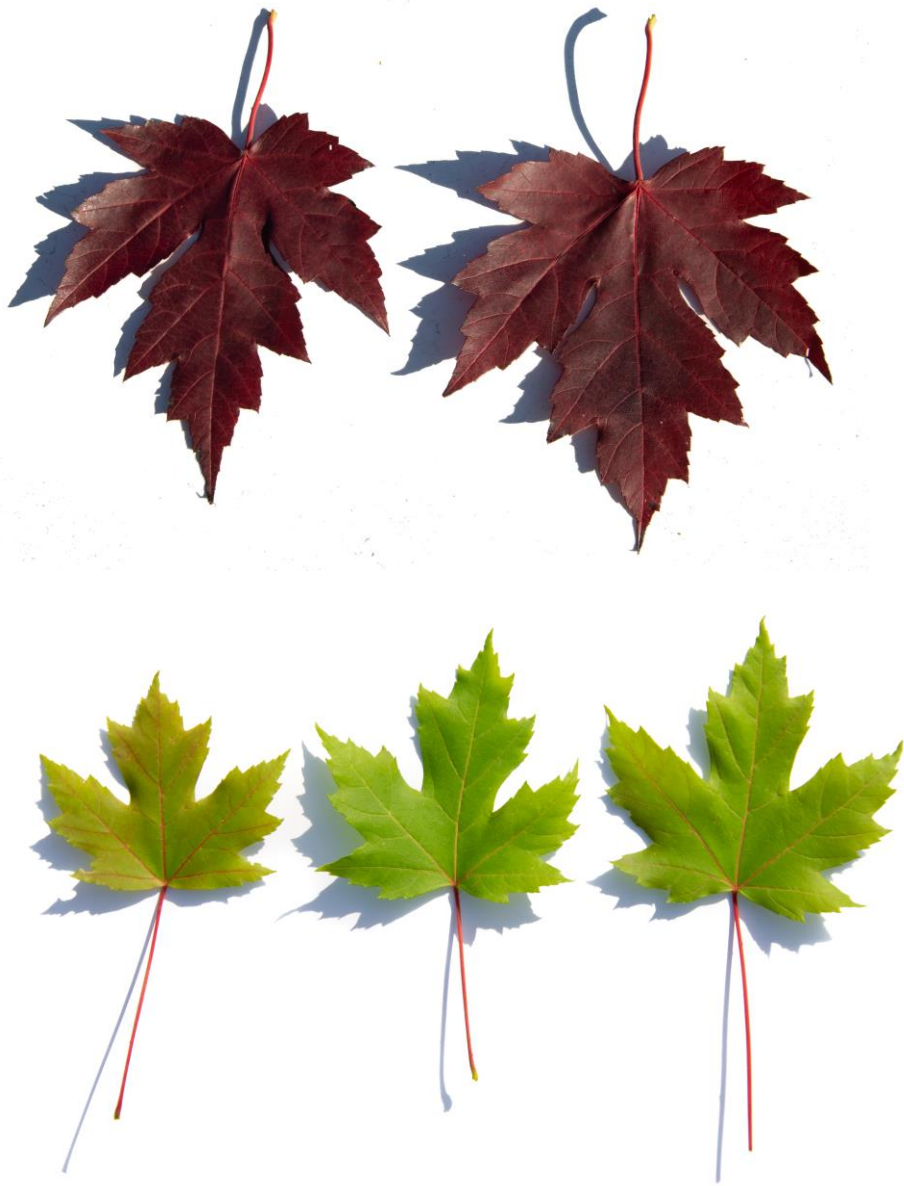
- *Acer x freemanii*
- *Gleditsia triacanthos*
- *Maclura pomifera*
- *Nyssa sylvatica*
- *Quercus phellos*,
imbricaria en *nigra*
- *Magnolia grandiflora*

Acer x freemanii

Noord-Amerikaanse soorten

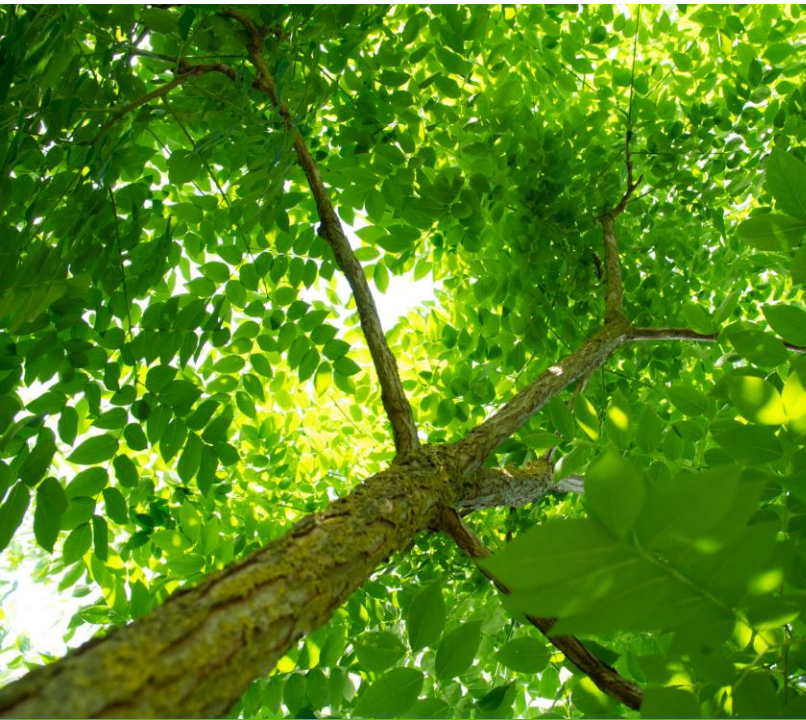

Gleditsia triacanthos

Gymnocladus dioica

Noord-Amerikaanse soorten

Maclura pomifera

Noord-Amerikaanse soorten

Nyssa sylvatica

Noord-Amerikaanse soorten

*Quercus phellos, imbricaria
en nigra*

Noord-Amerikaanse soorten

Magnolia grandiflora

Toekomstbomen voor de stad

Aziatische soorten

- *Celtis julianae*
- *Ginkgo biloba*
- *Parrotia persica*
- *xSycoparrotia semicidua*
- *Quercus acutissima*
- *Zelkova serrata*

Aziatische soorten

Celtis julianae

Aziatische soorten

Spanje, Santander

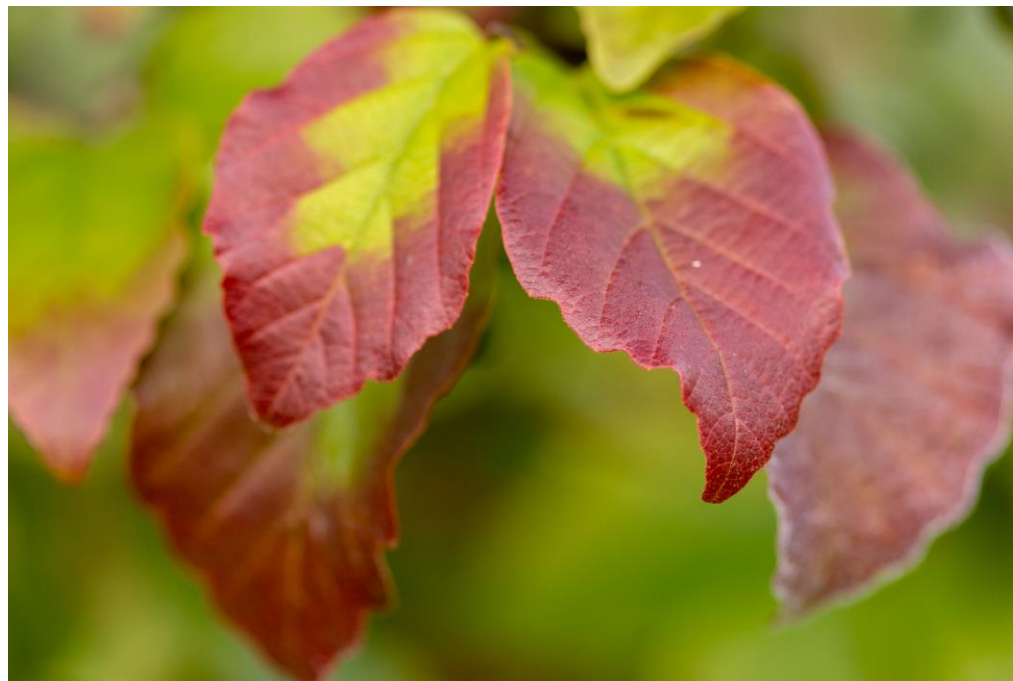
Ginkgo biloba

Parrotia persica

Aziatische soorten

xSycoparrotia semidecidua

Aziatische soorten

Quercus acutissima

Aziatische soorten

Zelkova serrata

Know-how to TreeEbb

Dé online bomenzoektool voor en door groenprofessionals

Kennispartner

- TreeEbb – online ontwerptool
- Kennisbank voor de sector
- Vak kennis, blog en boeken
- Kennis verspreiden, rondleidingen

Download presentatie

Dank voor jullie aandacht.

